

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési díjak.

Hatszor használt garmond sor vagy annak tere 6 kr.
Bélyegdíj minden hírt és utat 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Orpelt Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Haasensteint et Volger (Vallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapestben: Haasensteint és Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. V. hirdetések felvételi irod. Budapestben Szervitátor 5. sz.
Nyitóléti cikkeket
garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Szerkesztői szállítás:

Fő 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékesbb cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatkak vissza.

Kolozsvár, október 8.

(?) Ha a hírek nem csúznak: Haymerle báró kinevezése ma tétetik közzé a hivatalos lapokban s a mai nappal veszi át forma szerinti az osztrák-magyar monarchia külügyénését a távozó Andrássy gróf kezéből.

Bevégzett ténynév válik, tehát, mit előbb csak hírként hallánk s mi több a legkésőbb bevégzhetetlen formában felhivatalosan is igazoltatott, mi diplomatiai jegyzékekben, sajnálat-nyilatkozatok alakjában, tárgyalatott s mire írásos, avagy szóbeli szerződés, vagy legalább megállapodás útjára rá a bélyeg.

Az okok firkészésétől és a rejtett szövédékek értelmezésétől távol kell tartanunk magunkat — egyáltalán nem dicsekedhetvén a t-hetszeggel, hogy ismerjük az ismerhetetlent, földeritsük ez idő szerint s a beavatlatlanok által folderithetetlen: hanem egyszerűen el kell fogadnunk a bevégzett tényeket s ezekhez képest alkotnunk ítéleteinket.

Tízennégy éve, hogy hazánk nyilvános politikai életében Andrássy gróf ismét szerepelni kezdett s a midőn most tízennégy éve mint egyik legelső rangú tényező ismert: — ma, mint egyszerű magány-embert látjuk ismét az „atyai földekre” visszatérni.

Különben, az elismerés, kitüntetés, ünnepeztetés, majdnem korlátlan tekintély és hatalom változatlan látók végigaladtában — és látuk ismét, a mint a gyűlölködés, irigység, utálat fullánkainak vala czéltáblája, vádolatokra hazaárulással, kielégíthetetlen nagy-ravagysággal, szakértelmetlenséggel, könnyelműséggel, a haza, a nemzet természetes ellenségeivel, való alattomos szövetekezéssel, muszkavezetéssel, népgyilkossággal és más efféle kedélyes tulajdonságokkal.

No's — annak idejét nem látjuk ugyan még elérkezettnek, hogy az igazság minden részről kellő világításban legyen feltüntetve és elismertve, de talán eléggé meghigadtak a kedélyek arra, hogy kissé elfogulatlanabb és magasabb szempontból tekintessék a helyzet, a kétségbevonhatatlan történelmi tény.

Tény az, hogy — jól, rosszul, de mindenesetre maga a nemzet intézi léte sorsát; hogy saját erőnk kifejtésétől függ a nemzet akaratának érvényesítése: hogy a monarchia három és félszáz éves életfolyama alatt oly helyet, mint ma, soha a magyar intéző cselekvőként el nem foglalt; hogy a dualismus formáiban legalább is a paritás szerinti egyen-

rangúságot bírtok s birjuk a monarchia össz-sorsának intézésében és, hogy ez állapot elő-idézésében és főtartásában az orosz-lány-részt Andrássy gróftól senki el nem vitathatja.

Ertük meg; e ponton Andrássy grófnak nem magyar és külügyi politikájáról, nem e politika helyes, vagy helytelen voltáról, hanem arról van szó, hogy volt és van, lehetővé vált és lehetőként maradt fön e politika csinálása és érvényesítése — és, hogy hosszú, hosszú, kínos, kínos évszázak után csak most vált lehetővé és maradt fön lehetőként e politika, a magyar politika csinálása és érvényesítése.

Nem a mult és dicsőséges mult gygásainak, nem a nemzet mythicus föllángolójának s e föllángolás tényezőinek kicsinylé-sz, hanem a történelmi tény feltüntetése és méltatása, a midőn ezt hangsúlyozzuk s az elköltözött Nagy mellett éppen Andrássy gróf nevével hozzuk e tény összeköttetésbe.

Még csak arra sem kívánunk ezuttal hivatkozni, a mi annyi oldalról s oly fényesen látszik igazolni Andrássy gróf keleti politikáját, hogy még a legelkeseredettebb ellenzők is kénytelenek valának, legalább hallgatag, elismeréssel adózni e politikának.

Nem, mert ma még igen közel állunk a historiai fejleményekhez, hogy, mint beavatlatlanok, helyes ítéletet alkothtánunk magunknak az igazi okok és okozatok felől.

Sőt, még teljesen tévesztett voltát is megengedhetünk e politikának s még is főmaradhatna az állítás, hogy mi cselezkünk, mert főmarad, hogy az egyszer megtört és lehetőnek bizonyított úton egy bolcsőbb, sabb és szilárdabb politikus az igazi magyar politikát megcsinálja, keresztül vigye, teljes gyümölcsözésre segítse.

De azt senki el nem tagadhatja, hogy az első úttörés dicsősége az 1867-diki alkotásoké, s hogy a mily mértékben érdeme van ez alkotásokban s további következményeiben Andrássy grófnak, oly mértékben övé a dicsőség, hogy az egykori Ausztria mellé önálló társnak magát fölküzdött Magyarország számára a magyar politikát lehetővé tette.

Am vakogják a távozó nyomában a pulyák, vagy irigyekdők a legkeményebb, a legsértőbb gúnyneveket: a monarchia össz-sorsának intézésében az első magyar állam-főfű azért mégis a távozó s talán nem örökre távozó Andrássy Gyula gróf marad.

nem hittem mindaddig, míg alkalmam nem nyílt ezt a szó szoros értelmében kézzelfoghatólag tapasztalhatni.

Ez volna tehát a város második nevezetessége; de erről bővebben alább.

Hogy évenként hány ezer idegen látogatta e várost és nevezetesen barlangját, azt megmondani nehéz volna; és mégis alig mult el ére, hogy a „barlang-bizottság” időszerűnek látta a barlangról egy valóban történelmi adatokon alapuló könyvet írtatni. Legyen szabad belőle egy-két, nevezetesen újabb adatot, a hely- és időhez mérten, ide iktatnom.

Busan tekintenek le a városokra elhagyott sáskák maradványait az egykor annyira hírhedt Adelsberg város romjai. Az ósok sirba szálltak az erős és bevezethetetlen várt pedig a nép szava szerint az isten h a r a g j a érte.

Fekvésénél fogva a helység a rómaiak idejében nagy szerepet játszott; a vár pedig ezen földön külön kastélyal is bírt, mely a juli Alpések erődítését képezte.

A Középkorban a vár akkor Arisperch, később Arinsperch, Arlsberch s végre hangzólygítás útján Adelsberg, először is az istiai őgróf tulajdonát képezi. 1380-tól kezdve pedig Berthold Aquilei patriárka jurisdictiója alá került. 1335-ben azonban a bozzátartozókkal együtt már Steybergnek (görzi grófok) tulajdonában találjuk. Ezek egyikétől — Jánostól — veszik meg Lipót és Albrecht ausztriai főherczegek e nagy dominiumot, hogy azt, még ugyanazon évben a gögös és dugszdag Cillej Hermánnak bírtok gyauant elzalogosítsák.

Az urak, kik e várat ez időtől fogva zálogképen bírták, egyre változnak a 15-ik században, míg végre II Ferdinánd császár az egész birtokot örök áron 1616-ban eggenbergi Hanns Uhlrich herczegnek el nem adja.

Az erdélyi borvidék en meghonosított szőlőfajok közül melyek bizonyultak be legjobbnak?

Gamauf Vilmos felolvasása a s.-sz.-györgyi vándorgyűlésen.

(Folytatás.)

A rieslinget az első évben 2—4-szer fejtik le, érése 3—4 év múlva áll be, jóllehet némelyek benne már 8 hónap után „kés bort” vélnek látni! Érdekese egy adat, mely szerint a riesling minden isak olázás nélkül a palackozottságot csak 10 év múlva éri el! Erdélyi pinceszőlőink követekezőleg nyilatkozik: jó évben, ha a riesling must 20—25% cukrot tartalmaz, erjedését meglehetősen lassan végzi, de későbbi uterjedésnek kitéve nincs, kellő lezuhások után gyorsan tisztul, és jól kezelve, már 2-ik évében palackozottá válhatik, a midőn illatja tőpontját éri el, de azontul fogyni kezd. A közönséges pincei kezelés „semiféle nehézséget nem okoz, a palackozást és szállítást a riesling jól kiállja és ha tökéletesen ki volt fejlődve, felelté kellemes italt ad. A hordóban a riesling kitűnően áll, bár 4—5 év múlva zamatajt mindinkább veszti, míg a palackokban nemessé. Ha itt-ott a palackozásnál üledékről panaszkodnak, annak csak a hibás kezelés lehet oka!

Az Ausztraliából visszakerült riesling, (mely az utra indításokor csak 2½ éves volt) kissé homályosnak mutatkozott, a mi a mozgásba jutott, különben csekély csapadéknak esik rovására, ize kifogástalan, illatja pedig sokkalta több volt, mint az itthon maradt eredeti bornak, ellenben emez ízeleskor adébbnek, az utaztatott pedig inkább bágyadtak volt mondható.

A riesling színe a szüret után néha vörhegyes, rendszeren a világos zöldes sárgától a narancs szízig minden változatot felmutat, sokszor aranyárga és tiszta, mint a finom olaj. Az illat gyakran jelentkezik, némelyek szerint az ültetvény korával nő és néha az ibolya szagára emlékeztet. A riesling báregész Erdélyben a legjobban diszlik, mégis ügylészik, hogy illatján csakis agyagtalan vagy ennek málladékan fejt ki, minél fogva a vidékenkénti különbség is igen nagy: Tasnád rieslingje alig mutat illatot, miglen a Mezőség és Szamos völgyben egészen Bethlenig az illat megfelelő, a Kis-Küküllő mentén kevésbé feltűnő, de már jól észrevehető, végre a Közép-Maros és Aranyos mentén határozottan a legjobb. A zamata a jó fekvésekben szintén valódi s félreismertetlen, de mégis csak ritkán éri el a Rajna híres aromáját és sok helyt egyenesen annak elégtelenségéről panaszkodnak. Az iz kellemes, gyakran savanykás, de után ellenben édeskes, kedvezőtlen esetekben alig megfelelő. A jó riesling állású, kristálytiszta szép tükörrel, jóllehet rendszeren nem könnyen tisztul, a mi kivált az agyagpala talaj-

A vár bírása az akkori gazdáknak egyszerű mint nagy és befolyásos rangot is kölcsönzött, a mennyiben az „Adelsberg” tulajdonosai a gyarkori török, meg velencei betörések miatt, egyuttal az egész „Karst” főkapitányai is valának.

E század elején került Adelsberg a korona birtokába; a mennyiben a csász. udvari kamara az uradalmat utolsó tulajdonosától br. Wolkensberg Ferencztől megvívón, azt a karsti ménes javadalmai közé rendelte bekebelezettni.

Maga a város, főleg újabb időkben több versen majdnem egészen áldozata lön a lángoknak; nevezetesen az 1801-i invazió alkalmával az 1848., 1859. és 1866. években pedig nagy összpontositásoknak volt színhely. Hirnevét azonban nem politikai, sem társadalmi szerepétől nem nyerte; hanem igenis azon sok természeti csodától, melylyel e nemben vele mérkőzhetni a földnek egyik pontja nem képes.

Egymást éri itt a számos barlang, mely a Karst alatt ki tudja meddig elhúzódik, és melyeken keresztül hatalmas vízvezeték szomszédságában a szerény patakcska folyik.

Megleli itt az ember, a karcsi főfőhér szloptól elkezdve a legnagyobb dör vagy ion szlopcsnakig mindazt, mint építészet és szobrászat nagyot, fenséget nyújtanak. Mindez szép gyönyörűséges, megragadó és fonséges egy látvány! de csak addig, míg az ember magát a főbarlangot, a 3090. mtr. hosszú úgynevezett adelsbergi barlangot látta; a világnak azon csodája ez, melyet hosszúságra eddigél csak is az aggteleki (Rimaszombat közelében) s az Észak-Amerikában levő mammoth barlang (Kentucky-ban) mulnak fölül szépségre nézve azonban egy sem.

Igaz ugyan, miszerint a barlang egy 1848. apr. 27-iki rendelettel az adelsbergi uradalom egyik kiegészítő részét képezi, de azért külön és

jókról áll, miglen a homokos földön termelt e hátrányt nem mutatja. A testesség különböző, azonban többnyire elegendő s a riesling nálunk inkább erős és tüzés bornak van ismerve; a tulajsgos tüz azonban neutrálizálja az illatot és zamatot. A riesling, mint egy t. termelőnk mondja „virilis erejű és még nagyobb kirugas után sem okoz főfájást. A széntartalom 9—14.5%, a sav 0.5—1.1 ezredrész, az összehasonlító borkóstolás alkalmával szerepelt 36 rieslingnek szesztartalma 9.1—13.4%, a sav 0.50—0.90 ezredrész között állott, a Párisba küldött 34 riesling 9—14% szeszt és 0.50—1.00 ezredrész savat mutatott; az adatok tehát meglehetősen összehangzóak.

Egy 1866-beli csombordi rieslingnek vegybontása, melyet Molnár István ur hajtott végre, a következő eredményt mutatva:

fajsúly	0.9934	cukor	1.15%
szesz	13.79%	csersav	0.041%
kivonat-anyag	2.56%	glyeerin	0.19%
sav	0.58 ezredrész	borostyánkő	

légegy	0.0246%	hamu	0.27%
protein	0.154%	phosphorsav	0.044%

Hogy a hazai termék minőségét constálalni lehessen, többféle ízeles lett rendezve a czélból, hogy a különböző tárlatok eredménye mellett termelőinknek termelőink tájékozást szolgáljanak, melyek közül egyiket vagy másikat röviden megemlítiük.

Igy 1869. december 11-én a valódi rajnai és erdélyi riesling között összehasonlító kóstolás rendeztetett, mely az utóbbinak javára dőlt el. Az 1862-iki palackozónként 10 frtos Johannebergit a nagy-enyedi collegium 1866-ikja megverte s a csombordi 1866-iki rieslinget csakis a 20 frtos 1859-iki Johannebergi multa felül. Lehet, hogy a fényes eredményél, dacára a szigorú névtelenségnek, a localis hazaság kissé nagy szerepet játszott, hanem annyi kétségtelennek látszott, hogy Erdélyben is lehetséges a rajnai borral egyenlő illatot és zamatot előállítani, ha a mivéles és a pincegazdász okserűen lesz úzve. A rieslinget — úgy mondkák — nem szabad elítélni, ha nem mindjárt az első években mutat feltűnő illatot, mert egyszer sokkal később jut teljes érettségi fokára, mint más faj; másrészt a fiatal ültetmény eohasem ad oly illatdús és zamatos bort, mint az idősebb.

Azonban a külföldnek is kikértük illetékes itéletét: egy kis bogyójteményt Wegeler Gyula koblenzi borkereskedőnek küldöttünk el, ki következőleg nyilatkozott: 1868-iki riesling egészséges, erőteljes bor, de a rajnavidekiek majdnem egyhangulag az 1869-ikinek nyújtották a palmát. Ez száraz, finom jó ízű és kitűnő állományu bor volt.

Más összehasonlító kóstolás, de csakis hazai rieslingekkel 1877. ápril 3-án ment végbe. Sajnos,

nem az uradalmi igazgatóság alatt áll. Jövedelmeit legfőbb határozat folytán nem szabad semmi másra fordítani, mint a barlangnak jó karban való tartására, építések és egyéb nemű más szöpitésekre.

A barlangbizottság, melynek feje rendszeren a helybenlakó Bezirksvorsteher szokott lenni, meg is tett és meg is tesz mai nap is mindent, hogy az uralkodó, ebbeli intenciójának elég tetsessé, s hogy a természet adta szépségeket az emberi ész, a technia vívmányai segítségével még élvezhetőbbé, még kellemesebbé tegye.

De nincs is panasz semmiben; mert száraz és valóban kényelmes utakon haladhat az ember e labirintusban majdnem négy óra hosszan, hogy észrevétel nélkül, mint valami tündéralom után ismét napfényre kerüljön. Az 1534 méter hosszú vasutvonallal, mely a barlang hosszába vonul el, elég lön végre, a legutolsó kívánságnak is téve. És így az idegen, ha az Dom-tóli utat a Kalvarienbergig gyalog megtenni nem akarja, akár vasuton is mehet.

A barlangnak minden talpalatnyi része valódi műremeke a természetnek legnagyobbika azonban a fenséges „Dom” mely a milánói domtól kölcsönzött elnevezést nagyszerűségét véve nemcsak minden tekintetben megérdemli, hanem azt sokban még felül is mulja.

Meglehetősen széles természetes szik vezet át az első tárnából a természetnek e valóban pompás templomába. A 28 méter magas és 45 méter széles „Grosse Dom” előcsarnokába jutva először is a Poik vízeinek tompa moraja fogadja a mindinkább bámuló utast: — eleven képe ez azon szép jelenetnek, melyet az isteni Homér a Styxről szölvő oly mestersen esetel.

Titkosan hangzik föl a föld mélyéből — a göte és tüzgyik honából — a vízesések, szűr-

hogy csak 38 félé bor érkezett, mely a legszigorubb névtelenség megvívásával került bírálat alá, a mennyiben a nevek csak az egész készlet megízelesé után lettek tudomásra hozva. Az osztályozás a következő volt:

4 kitűnő,
8 jeles,
4 jó,

10 minősített, miglen 11 bor minősítetlen maradt. Kitűnő osztályt nyertek: Báró Apór Károly, Tófalva 2., Paget János, Csán 1 és Wolff Gábor, Torda 1.

A De La Roque Lajos ur által Párisban 1878. őszén rendezett borízeles, a közönséges kereskedelmi rieslingről ezt mondá: igen finom bor, elég érett, a jó elssassi borokhoz hasonlítható.

A mi már most az egyes kiállításokon elért eredményeket illeti, erre nézve röviden csak a következőket akarjuk felemlíteni.

Az 1869-iki boroszlói borkiállítás alkalmával első sorban a br. Kemény István és a nyenyedi collegium rieslingjei lettek kitüntetve.

Bécsben 1873-ban riesling csoportunk kitüntetési értékszámlája 48%-ot tett és Sir Henry Vitzellly az angol parlamenthez intézett jelentésében megjegyzi, hogy a rieslingek kiválóan finomnak és lágynak voltak, kivált az 1868 és 1869-iki br. Apór Károlytól és br. Kemény István kitűnő csombordija.

Az 1874-iki londoni nemzetközi bortárlaton rieslingünk 5 példánnyal szerepelt, egyrészt finomabb aromával, másrészt dúsabb testtel; amazok a szakértők nézete szerint a német rajnai borokat nyomták, miglen emezek inkább az angol inynek feleltek meg.

Párisban 1878-ban 34-féle riesling lett bemutatva, a kitüntetések értékszámlája itt csak 14%-ot tett.

A holdankénti hozam 4½—30 hectoliterre van téve s az bizonyos, ha igazán jó bort, főleg pedig, ha rieslinget akarunk termelni, akkor nem szabad a mennyiségre számítani. A hectoliterenkénti ár 18—100, sőt több forintra is mehet, utóbbi, ha palackozva van. A kereslet nem mindig biztos és főleg a belföldi iránly. Néha a külföld is egy-egy jelentékenyebb vásárt köti, így például 1874-ben a csombordi rieslingnek hectoliterét 54 frton Észak-Amerika számára vetették meg, stb.

A riesling mivéles a torda-aranyosi és közép-marosi borvidékeknek, melynek központjai Torda Hadrész és Nagy-Enyed közvetlenül ajánlva lett, mert ott oly illatot és zamatot fejt ki, mint másutt sehol!

A riesling elterjedését sőt jobban mondva általánosítását br. Kemény Istvánnak köszönhetjük. Csombord sok ideig páratlanul állott, míg Tófalván br. Apór Károlynál oly nemes versenytársa támadt, mely legelőbb adta annak bizony-

ke sziklákon ezerszer megtörtődő hullámok tompa moraja és minden egyes hullám csak azt látszik mormogni, hogy a természet legnagyobb pompáinak egyike előtt állunk, azon földremlhatatlan műremekek előtt, melyet csiny és ízeles s az óriási csillárak — ezer meg ezer lángjakkal, még tündérib fényben ragyogtatnak. És ha van alkal-munk a természet szépségét, a zöldelő mezőket és dalos erdőket megbámulni, ha lelkünket a jégkoronás havasok látásánál csodálkozás fogja el, ugy valóban önkénytelenül hajolunk meg e helyen azon magasztos erd előtt, mely fenséges a napfelkelésében, ép egy miként hatalmas a zivatar cikázzó villámsíban vagy az anyaföld mélyében. Akaratlanul térdre borulunk.

E barlang az, hol az ember mind azt, mi nagyot és szépet természet, emberi ügyesség és leleményesség karöltve — nyújtani képesek valának.

Utóbbihoz tartozik az 1856-ban művészieszen épített karzat és Poik hidja is; de sem ezekről, sem a 28 m. széles és 47 m. hosszú tánczteremről, vagy a barlang egyéb más nevezetességeiről nem szándékom bővebben szólni, még az impozans Kalvarienbergéről sem, mely gyönyörű átalakít hegycsoporthozátval — a Domot kivéve — talán leginkább felel meg jelen és legrégibb elnevezésének.

A ki az adelsbergi barlangot látta, annak emlékében nem egyhamar mosódik el a benyomás, melyet e valóban megragadó látvány a természet barátságára, mint lálcusra egyaránt gyakorol.

Az én, és talán mintegy még harmincz okos ember emlékeztetésből Adelsberg és barlangja azonban talán még később vagy talán soha sem fog elenyészni.

Legyen szabad e helyen, mint ezt kis raj-

A „KELET” TÁRCZÁJA.

Adelsbergben.

— Utí rajz. —

Cs. Rákotisól.

— Hiszen már ezerszer olvastuk vagy hallottuk a barlang leírását: megénekelte azt a laibacchi gymnasistától kezdve, fel a vend dudásig száz meg száz poéta.

De nem is csoda, de a gyönyörű látvány, mely a csendes Cylli völgyében fölfelé haladó útas szeméi előtt elterül, valóban fonséges és ritka egytűnemény. És hát még Adelsbergnél, a Juli Alpések e gőczpontjánál; ott, hol a kristály Pivka kiséző hullámai hirtelen elrejtőznek, hogy magukat a föld ölében négy óra hosszat megjárva, a hókoronás havasok lábainál újra felszínre jöjjenek. Mindez, meg a természet nagy pompája, valóban elegendő arra, hogy a természet barátját, főleg, ha hozzá még egy kissé érzélgős is — dicsalokorra ragadja. —

És a barlang, mely a takaros kis várost, oly rövid idő alatt hirnevessé tette, s melynél jobb fejsz tehénell Krajna városai közül egyik sem bír.

Mint mindnyálan, úgy én is hallottam hirtét a nagyszerű barlangnak: azon csodának, melynek előállításakor, miként egy bécsi geologus mondá — nagyszerűségében a természet önmagát fölmulta.

Hogy e város végtelen drága és hogy az ember Laibach szomszédságában 3 dl. sörért 18 krt fizet, azt szintén előre tudtam; de hogy a kis Adelsberg „Bauernfängerjeit” illetőleg Berline — XIX. sz. zoológiájának ez új faja is tulgyen

ságát, hogy a riesling kevésbé meleg klímában is otthonosan érzi magát, csak agyagrétegeit találhassa meg.

A sikernek azonban nem ritkán árnyoldala is van, Csombord és Tófalva fényes példája ragadósan hatott, valóságos riesling mánia lepte meg termelőinket s a rieslingparcellák, mint gombák keltek a földből! Igaz, hogy egünk és talajunk a rajnavideki rieslingnek ha nem is főlényét, de monopoliumát vitatja, azonban csakis az arra alkalmas kitűnő fekvésekben. Diszteni ugyan mindig fog, egészséges, tiszta bort, de nem rieslinget ad, és br. Babó joggal mondja az efféle termékről: Erdélyi sok rieslinget termel — mert jól díszlik — kevés illat és zamattal, jó években jobb asztali borokhoz számítható, gyenge években azonban még rosszabb, mint a közönséges bor. . .

Hallgassuk meg már most, mit mondanak a rieslingről a közlelőbből felszólított termelők. Nézetük nagyon különbözők: kezdjük a kedvezőek. „Harmincz év óta — így szól az „erdélyi Johannisberg tulajdonosa, báró Kemény István Csombordon — nálam a riesling legtöbbet terem és a legjobban fizetők. Egyáltalában sok helyt a bő termést — állítóg csak az olasz-riesling haladja e tekintetben túl — főleg azonban a hozam biztonságát dícsérik, továbbá, hogy még kevésbé kedvező időjárással is meglehetősen elkészül és még ez esetben is jobb bort ad, mint a hazai vegyes. Továbbá elönye, hogy későn hajt és ennél fogva egy-egy tavaszi fagyot kikerül. Igaz, hogy a karika gyakran vakon marad, az alsó szemek azonban még akkor is egynegyed szüretet adhatnak. Tanácsos a rieslinget legalább is közepes magasságban művelni, mivel a lapályon ugyan elég fát, hanem kevesebb és izletlenebb boglyót termel.

(Folyt. köv.)

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése oct. 7.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után elnök felkéri a képviselőket, hogy ülés után az osztályok helyiségeiben egybegyűljenek, az osztályokat alakítsák meg és a megválasztott elnökök és jegyzők nevét az elnökséggel tudassák.

Bemutatja Dárday Sándor országgyűlési képviselő levelét, melyben mint a margit-szigeti dunai végvártársulat ügyeinek rendezésére m. évi decz. 29-én kormánybiztosul történt kiküldetése folytán távozási engedélyt kér.

Madarász József úgy értelmezi az összeférhetlenségi törvényt, hogy csak oly kormánybiztosokat vállalhassanak el a képviselők, amelyek egy évnél hosszabb ideig tartó közreműködést nem igényelnek. Felvilágosítást kíván tehát arra nézve, hogy Dárday kormánybiztos teendői egy éven belül elvégezhetők-e vagy sem.

Tisza Kálmán miniszterelnök nem szándékozik most a törvény magyarázatába becsúszkálni, ámbar nem hiszi, hogy az a magyarázat, melyet annak Madarász adott, a törvény valódi értelmének megfelel. De, tekintettel az itteni ismételt felszólalásokra, melyek csakugyan azt mutatják, hogy a szóban levő törvényes szabály értelmezése iránt eltérők a nézetek, a maga részéről sem tenne kifogást az ellen, sőt ha a ház megengedi, hajlandó lenne a maga részéről is indítványt tenni arra nézve, hogy e szabály értelmezését a ház elnöke részéről követendő eljárás a házszabályok pótlása útján szabályoztassék, hogy ilyen, mindenesetre kellemetlen kérdések a házban lehetőleg mellőzessenek. (Helyeslés.)

Elnök azt hiszi, hogy határozatképen ki mondhatja, hogy a ház akkor fog a most benyújtott kérvény felett határozni, mikor a miniszterelnök ur formulázott indítványt fog benyújtani. (Helyeslés.)

Tisza Kálmán miniszterelnök nem szándékozik most a törvény magyarázatába becsúszkálni, ámbar nem hiszi, hogy az a magyarázat, melyet annak Madarász adott, a törvény valódi értelmének megfelel. De, tekintettel az itteni ismételt felszólalásokra, melyek csakugyan azt mutatják, hogy a szóban levő törvényes szabály értelmezése iránt eltérők a nézetek, a maga részéről sem tenne kifogást az ellen, sőt ha a ház megengedi, hajlandó lenne a maga részéről is indítványt tenni arra nézve, hogy e szabály értelmezését a ház elnöke részéről követendő eljárás a házszabályok pótlása útján szabályoztassék, hogy ilyen, mindenesetre kellemetlen kérdések a házban lehetőleg mellőzessenek. (Helyeslés.)

Elnök azt hiszi, hogy határozatképen ki mondhatja, hogy a ház akkor fog a most benyújtott kérvény felett határozni, mikor a miniszterelnök ur formulázott indítványt fog benyújtani. (Helyeslés.)

Tisza Kálmán miniszterelnök: Én, t. ház, nem azt jeleztem, hogy szándékozik indítványt beadni arra nézve, hogy mi legyen az eljárás, hanem azon mód iránt, melyben az eljárás megállapíttassék. Azt gondolom egyebiránt, hogy a mód nem lesz egyéb, mint utólag is a házban valamelyik bizottságára bízni, hogy ebben véleményét adjon és akkor a ház egyszer és mindenkorra fog ez ügy felett határozni. (Helyeslés.)

Azt gondolom, most elég volna, ha a naplóba bejönne, a mi itt mondatott és azt a ház egyszerűen tudomásul venné. Hiszen ha késlekedném az indítvány előterjesztésével, a képviselő urak akármelyike megteheti.

Csanády Sándor a teendő indítványt a ház összeférhetlenségi bizottságához kívánja utasítani. (Főkiáltások jobbfelől: Majd akkor szólunk erről, ha beadatik!)

A ház a Dárday képviselő kérelme feletti határozatot elhalasztja azon időre, mikor a ház e tárgy iránt érdemlegesen fog határozni.

Tisza Kálmán miniszterelnök: A többféle hozzám intézett kérdések folytán, de a dolog természeténél fogva is, kötelességemnek tartom, hogy a t. képviselő uraknak mielőbb tudomásra hozzam, hogy a kormány nézete szerint mik lennének a ház legközelebbi teendői.

Most egyelőre csak azt vagyok bátor bejelenteni, hogy a t. ház engedelmeivel a holnapi ülésben fogom ezen előterjesztésemet megtenni. Valamint egyuttal jelezni bátorodom azis, hogy a holnapi ülésben a t. ház engedelmeivel szöbelleg — csak előzetesen — szándékozik egy a szegedi ügyekre nézve előterjesztést tenni, mint arra nézve, hogy az ideai sajnosan rossz termés folytán a kormány részéről eddigig minő intézkedések történtek. (Élénk helyeslés.) Mind e három szöbeli előterjesztésnek a holnapi ülésben leendő megtételére kérem a t. ház engedélyt. (Helyeslés.)

Következik a napirend, t. i. 12 állandó bizottság megválasztása.

Beadatván a szavazatok, az elnök tudatja, hogy ezeket a jegyzők össze fogják számítani, és az eredmény a holnapi ülésben fog kihirdettni.

KÜLFÖLD.

Poroszországban a megtörténtek és befejeztettek az ösválasztók választásai. Mint előbb lehetett látni, úgy ütöttek ki. A nemzeti szabadelvűek és haladó pártjai majdnem száz helyet vesztek, a Városokban ugyan imitt-amott többséget nyertek volt, de a vidéki kerületekben az ultramontánok és konzervatívok győztek.

A bonapartista hírlapok azt írják, hogy J. 10 fr. vagy nem? Ilyen és hasonló s egy helyt por szájába illő, de korántsem sértő megjegyzések közt mindegyre növekedett az érdeklődés e csinos kis állatkák iránt, jórészt mivel oly ritkák!

Az idegen két ur legtöbbet lármázva a német „Wer schimpft der kauff“ közmondás szerint legelső volt, ki az alkudozásról még tudni sem akaró ravasz kópáktól egyet-egyet megvett. Mint mondták az iskola számára veszik. Tehát ezek is professori emberek! Nem is kellett ennél több, a jó példa megtette hatását, mer, ki hasonló buzgalomból, ki emlékképpen sietett egyet venni s vele a „König von Ungarn“-felé ballagni, hogy még drágán megvacsorálva a Triestnek menő éjféli vonattól már csak a társaság kedvéért is el ne maradjon.

A rózsauji hajnal épen a szép Miramare mellett nézte magát Adria két tükörében, midőn a gótés urnak Morpheus karjai közül kibontakozva a drága állatkák után néztek. De nem volt min aggódniok, mert a házajuktól erőszakkal megfosztott gótek közül csakis egy látta meg a sós tengert, míg a többi jobbnak látta — ha és házájában nem élhet — a mulandóság útját követni.

Hogy minő szemeket meresztettek e meglepetésnél a tudósok, — főleg midőn Triestben megtudták, hogy nem ők az első és talán nem is a legutolsó, kik 5 krajczáros adelsb. gótet 10 frankkal fizettek — azt a t. olvasóink könyven elképzelheti magának; de nehezebben azt, hogy a parasztruhába öltözött s a barlangba mécsket hordozó, künn meg tritonokat áruló egyének nem egyebek, mint megannyi kirihet csirkefogók, kiknek utjokat állani Bécs is alig bírja, nem hogy Adelsberg.

Saját kárán tanul nemcsak a magyar, hanem más, még a német is!

romos herceg eddigi életlenségéből kilépni készült és nem sokára meg fogja kezdeni a bonapartisticus actiót.

Madridból mai kelettel azt távirják, hogy a miniszteri képviselők azt követelik, miszerint Cataloniában, hol már eddig is mutatkozott a jövedébeli esendzavarások előjelei, ha ezek növekednének, ott az ostromállapot kihirdetnék. A miniszterium eziránt még nem hozott határozatot. A kortes csak november 3-án fog megnyitni.

Andrássy gróf, mint mondják, a francia hivatalnak egy jegyzéket küldött, melyben állítólag a francia kormányt igyekszik megnyugtani a Bismarck hercegezzel történt találkozás céljait iránt. Ha ezen bir való, aligha nem sokára ismételné fogják a francia lapok azt, mit mondtak akkor, midőn Bismarck herceg Teisseranc de Bort bécsi francia követet hasonló módon akarta megnyugtani a kérdéses találkozás céljait iránt, hogy t. j. Franciaországnak megnyugtására nincs szüksége, mert azt sem Német-sém Ausztria-Magyarország nem képesek nyugtalanítani.

New-Yorkból az indiánok háborújáról mindinkább aggasztóbb hírek jönnek, eddig hibetlenség a coloradoi fehér telepítvényeseket már lekoncizolták és attól tarthatni, hogy a felkelés Utahból elterjedend mindenüvé s az indiánok még a felkelő columbiai kommunistákkal is egyesülnek.

BELFÖLD.

Válasz Lengyel Józsefnek a „Magyar Polgár“ f. évi 206—207 és 208 számaiban megjelent közleményeire.

Nagyon későre írtam kezemhez a „Magyar Polgár“ fenn jelzett számjait, s midőn azokból Lengyel József szellemi szörnyűségeit átoisáram, valóban nagy lón csodálkozásom, hogy a Magyar Polgárnak szerkesztője: K. Papp Miklós úr, azon írói monstrumnak csupa személyeskedésből álló pizzkolódásait miként engedheti lapjában közzé tenni? Ugy látszik nem vevé észre, hogy az a Lengyel, a „Magyar Polgár“-ban, már rég idő óta a kakuk szerepét játsza.

Lengyel az élet iskolájában eddig nem szerette meg, s ezután is aligha meg fogja szerezni a testimonium maturitatis-t, s nem tanulta meg, hogy az élet practicum nem tñri az olyan költeményeket, melyek a valót neglelvezik, s a hamis költőt előbb-utóbb lebuktatja paripájáról; de annál inkább kiküzdötte élete folyamában, a lapok basábjain, és különösen a „Magyar Polgár“-ban szót-szót szemeteivel, a testimonium paupertatis-t, melyekért senki nem vádolhatja, hogy honvéd köpeny alá, vagy oroszlan bőrbé bujt volna, mert azok a bizonyos lólabák csakugyan kilátszanának.

Lengyel keresi a „Kelet honvédjét“ s dühösen összezsúrd, s ilmet sértő módon igyekszik bezsemmeyezni egy néhány ártatlan embert s szeretők kikaparszati annak a honvédnek nem nagyon elviselt köpenye alól a tulajdonképeni író. Különös! fél a mumustól s még is keresi! Be szerfelett furcsa Lengyelnek azonjambor kívánsága, hogy az a honvéd — ha van bátorsága — fódje föl magát.

„A forradalom jellem őriási — írja ő — azt találják magukhoz méltónak, ha nyitl sissakkal támadtak.“ Édes istenem! és ezt az a Lengyel meri mondani, ki már 30 év óta, a Bach-korszakból, ez ideig folytonosan álnev alatt piszkolt, gyalgozt és gyaláz annyi tisztességes embert, irdogált titkos jelentéseket, és sok, sok minden csak tőle kitelhető dolog.

Az ABC-nek alig van néhány betűje, mely alá ne bujt volna. Az Y-t nyitlan ugyan soha nem használta, azt az egyet nem kívánta profandálni . . . ő tudja miért . . . s ha az egyik betű alá valaki megcsipette: azonnal átváltozott a másikba s különösen, mint a „Magyar Polgár“ levelezgetője folytonosan vedlett egyik bőrből a másikba: hol hernyó, hol bábú, hol lepke, hol kukac, de mindég undorító minőségben.

Olvastam Lengyelnek egy régibb levelében — persze a „M. Polgár“-ban — hogy neki maniaja a hírlapokba írogatás s míg mások a korosomákban dorbéloznak, addig ő ír . . . sőt még jóvalatott is; a fusiot, oktoberi diplomát, s tudja is en meg mit előre megjósolt, sőt még Kosuthal is kacérkodik . . . cizidri! édes istenem, ő elég hirtelen lenni írni működésével.

Hja! nem singgel mérk az embert édes A + B + X — Y + W + Székely + Kacsó = Lengyel uram! s még mintha ő magát a forradalom jellem őriási közé szeretné feloltni, bizony pedig az az írogató kámeleon annyira törpe ahhoz, mint patkány az oroszlanhoz, mint gomba a cederushoz . . .

Többektől hallottam, hogy egy pár ember Lengyel összes irodalmi szörnyűségeit összegyűjtteni, s a Lengyel neve alatt kiadni szándékozik. Irgalomnak isten! mi minden lesz ott egy csomóban! hány szakember lesz ott lerátva, meghurcolva, bepiszkolva? Hogy mit szól ahhoz Kortbeni és Dux Adolf ur? nem tudom, de azt igen, hogy Lengyel feje alá teheti hatlyu-daloként.

Lengyel a „Kelet“ honvédjét keresi, s mi-

dőn azt felfedezni véli: a helyett, hogy bírálata bírálattal felelne, összevissza beszél egy hal-maz gorombaságot, összeszedi újból néhány embert, gyanusit, guoyoldik, de nem bizonyít semmit. A „Kelet“ honvédje azonban igyekszik fog magát ezután méginkább informáltatni, s informálói másokat is, s megteszi azt mit tenni jónak vél. Meg vagyok győződve, hogy Nagy-Küküllő megye nagyerődmő alispánja is hazafias kötelességének fogja ismerni a Petőfi ügy tisztázását, s nem indul Manassek után.

Hát csak irogasson Lengyel ezután is ivekromenő tudósításokat a „Magyar Polgárba“, névlen bejelentéseket, szapuljon, borotváljon, karmoljon továbbra is; hiszen ő maga írta meg, hogy az írói mania, kórság, nyavalya, düh annyira erőt vett rajta, hogy még a pipáról is lemondott . . . hadd lovalogjon Lengyel továbbra is azon paripán, mely őt a segesvári csatából annyira hősiesen, s oly önfeláldozással ama bizonyos körön kívül segít . . . de azt a szentséget, a nemzetimádás szeretet balhatalan költője nagy nevet manassiadákkal ne profanálja tovább, mert a honvéd mindig résen áll fegyverével, s ha bár nem oly éles mint a borotva, nem oly mérges mint Kacsó karmai, s bár a tanárok és prókatorok tollai hegyességével nem versenyezhet is, de súlyánál fogva annál mélyebben vág és ezt jó lesz annak a Lengyelnek eszébe tartani.

Különbön biztosíthatom Lengyelt, hogy annak a honvédnek, — kit ő oly igen keres — számos adat van keze között, s igyekezni fog még többeket is összeszerezni, hogy annak idejében és szükség esetében azokkal bizonyíthasson, majd ha a Dux Adolnak ígért recapitulatót megírja.

Egy 1848—9-i honvéd.

Egy pár őszinte szó a „Kelet“ Justusához.

A „Kelet“ 229-ik számában Justus az „Egyesült Erdélyi Takerékpárúztár igazgatóságának nyilatkozatát észrevételeivel kísérve, újból csekély személyesre tér, s indokolatlan dühében mindent össze-vissza habarva, a többi közt egy pár oly váddal lép föl, a melyet felelet nélkül hagyni részemről annyira volna, mint azok valóságát elismerni.

Mindenekelőtt valótlán azon vád, hogy az általam vezetett pénzintézetek ügyein kívül magán pénzüzlettel is foglalkoznám. Elég gondot ad nekem a régi időkől átjött ügyeim lebonyolítása.

Valótlán az, hogy a kölcsönkérők nem is tudják, hogy az általam vezetett intézetek közül, melyiktől kapják a pénzt, mert minden osztálynak külön pénztárnoka van, a kinél a ki-és befizetés történik.

Valótlán az, hogy 23 éves fiatal ember váltójjára adtam pénzt, mert azzal váltón bizonynyal ennél hitelesebb név is fordult elő s ha azon fiatal ember maig sem tudja, melyik intézetnek tartozik, az csak az ő gyámoltatlanságára mutat, mert az intézetben minden osztály eléggé olvasható felirással van ellátva. Egyébiránt ha az adós fizetni akar, neki ugyis mindegy, akármelyik osztálytól kapta a kölcsönt.

Abban igaz van, hogy Z. akkoriban törvényszéki becsüs: K. városi hivatalnok aláírásával ellátott váltót hozott fel, a melyen a hivatalnok nagynéje mint: jótálló is szerepelt; s minután én a Cs-né aláírását nem ismertem, a beszámított ajánlott váltót Z. mint tanu aláírta. A váltó lejárata előtt Cs-né feljött s tagadta, hogy az aláírás az övé lett volna, s noha én a váltót benem pereltem, sőt íntettem, hogy minután azt nem követelem, mint rokona ne tegye szerencsétlenné pár száz forintért azon fiatal embert, ő a vizsgáló bírósághoz jelentést tett. Engem megidéztek s minután az intézetet kártalanítottam a sajátomból a váltót beváltottam nyilvánítottam. Itéljen az elfogulatlan közönség, hogy bünt követtem-e el amikor saját kárommal feleltem egy családot a bűnvédi kereset ellen, tettem pedig ezt különösen az illető hivatalnok öreg anyja kérésére. Dehhez Jusztusnak csak sár kell, a melylyel dobáljon s vak dühében nem látja, hogy midőn vádol, akkor tulajdonképen nekem ad elégtételt. Különbön ily rászedetésnek minden pénzintézet, sőt maga a nemzeti bank is ki van téve, erre számtalan eset volt.

De már azon állítása megint valótlán, hogy a fizetést a váltóknál csak unszólásra veszem be. Felmutatja Jusztus egy tisztességes polgár levelét, a ki megdicséri őt azért, hogy egy becsületben megőszült polgárt minden igaz ok nélkül megtámadott. Megismertem a stílusáról. Az Isten sokáig éltesse! Az én segítségemmel menekült ki holmi művészi jótállásokból. Meghálálta most. Quitteak vagyunk.

Azt írja Justus, hogy ő az egyetemen a nemzetgazdaságból kitűnő kapott. E kitűnő melő nem fog ártani egy kissé tanulmányozni a mindennapi életet is, a melyből megtanulhatná, hogy nemcsak az általam vezetett pénzintézeteknél, de magánál az osztrák-magyar banknál is különböző kamatlábok vannak, a szerint, a mint leszámítolás, előleg, jelzálog-kölcsön s a többiről van szó; megtanulhatná, hogy az egész országban általában mindenütt, és magam is elismerem, igen magas a kamatláb, még az osztrák-magyar bank 4 1/2 % -os kamatlába is magas az angol

1—2 % -os kamatlába mellett, de hogy annak sem én, sem a kolozsvári pénzintézetek nem okai s hogy maga az osztrák és magyar kormányok gyakran 10—15 % mellett kénytelenek kölcsönt venni. Aztán ha mindezeket megtanulta, akkor vegye elő kézikönyveit s abból keresse ki azt a fejezetet, a mely a kereslet és kínálat törvényeiről emlékezik s abból okulni fog például az iránt is, hogy ahol sok a heverő capitalis és a kellő feltételek meg vannak, ott a pénz kamatlába csökken és megfordul; nem fog ártani, ha valamelyik könnyű-vezetőtől arról is informáltatja magát, hogy mi az a „nyílt rovat“?

A hitelbank és zálogkölcsön társulat hitelét pedig ne féltesse s még kevésbé azokat, kik a vezetésre bizott intézetekbe helyezték el pénzeiket, mert én ugyan nem tanultam az egyetemen a nemzetgazdaságot s ezzel összefüggő tudományokat, de egy hosszú élet szorgalma s becsületes munkája tanuskodik arról, hogy bennem meg lehet bízni s meg nem ijednek attól, ha Justus ur és társai még egy öltögetik is nyelvüket reám.

Azt is említi Justus, hogy ez intézetek ellen város- és országszerte fellázadt a közvélemény. A naponként nyilvánuló élénk üzleti forgalomból én ellenkezőt tapasztalok. Egyébiránt a kinek nem tetszik a régibb pénzintézetek kamatlába, nincs kényszerítve reá; megnyílt már az osztrák-magyar bankiok intézete is.

Én már az élet véghatárainál állok, mint családó, mint ember, mint polgár és hazafi egyaránt meg tettem kötelességemet. Dolgoztam, közreműködtem s áldoztam mindenütt és mindig annyit, a mennyi tőlem kitilt; ott vannak a kolozsvári közintézetek, a torna vívoda, a kör, a nemzeti színház s még annyi más! Hogy a színház négy évi fáradságomnak s erőmmel nem arányos pénzáldozatomnak több eredménye nem lón, annak is az ily Justus féle gáncsolódás az oka, a mely a közönséget mint színszt egyaránt lehangolja! S Justus ur azon állítására, hogy „az olvasó közönség megcsóválta fejét, vagy mosolygott egyet“, midőn a hírlapok elismerőleg nyilatkoztak azon áldozatokról, a melyeket a szütyűnek hoztam, először azt felelem, hogy nem dícséret és elismerés vezettek, másodsor, hogy a kik mosolygáltak, valóban helyesen tették, mert a mai világban igazán szánalmas és guynos mósolyra méltó az oly ember, a ki a közügyért valamit tesz, a mikor kénytelen eltűnni, hogy sárral dobálják s még jó teiteiből is vádat fonjanak ellene.

És most Justus ur írálhat, firkálhat rólam a mennyit és a mit tetszik, e téren többé felelni önértetem és méltóságom alól áll.

Kolozsvárt, 1879. oct. hó 7-kén.

Korbuly Bogdán.

A törvényhatóságokból.

Abrudbánya város képviselő testületének közgyűlése.

Városunk idei őszi rendes közgyűlése a napokban tartott meg. — A közgyűlést Diószeghy Lajos polgármester mint elnök ur csinos beszédrel megnyitván, üdvözli a szép számmal összegyűlt bizottsági tagokat; első sorban s városunk egészségügyéről és közügyeinkről tesz kimerítő jelentést, mit az egybegyűlt bizottsági tagok örömdetes tudomásul vesznek; továbbá tudomásra juttatja, hogy országgyűlési képviselőnk Hegedűs Sándor ur a tavaszi rendes közgyűlés által benne vetett azon két megbízásnak — hogy a kolozsvári bankfiók felállítás tárgyában az erdélyi képviselőkkel közösen működjön oda, hogy Kolozsvárt egy fiókbank állíttassék fel; továbbá, hogy ő feleségeik ezüst menyegzőjök alkalmával Abrudbánya város szerencse kívánatát illetékes helyre juttassa — eleget téván, jelentése a képviselő testületi közgyűlésben felolvastatván, örömdetes tudomásul vették, s ezzel egyidejűleg tudomásra juttatja a t. polgármester ur Nemes Alsó-Fehérmegye főispánja mélt. Zeyk Károly urnak 1879. év május hó 6-án 108 eln. sz. a. kelt átiratát, mely által tudatja, hogy ő császári és királyi felsége f. év. ápril hó 24-kén kelt felsőbb elhatározással Abrudbánya város közönségének ő felségeik ezüst menyegzőjök alkalmával benyújtott üdvözléni és hódoló feliratát legfelsőbb közönségetnek nyilvánítása mellett legkegyelmesebben tudomásul venni méltóztatott.

Ezek után elnököl polgármester áttér a közgyűlési felhívásban körülírt tárgyra.

1-ször. A felhívás értelmében tárgyalás alá jó a városnak 1880-dik évi költségvetésirányzata; elnököl polgármester a főjegyző által felolvastatja a közgazdasági bizottságnak folyó évi szeptember hó 17-dikén tartott ülésében az előirányzatra vonatkozó jelentését, s a költségels elfogadta a tanács és tárgyan betérjesztett néhány kisebb s a nagy közönséget alig érdeklő javaslatát.

A további tárgyakból kiemeljük, hogy városi főorvos dr. Nagy Károly urnak beadott az iránti kérelmét illetőleg ajánlatát, hogy azonos esetben, ha a városban levágandó szarvasmarhák és a bordélyházak orvos-rendőri vizsgálata neki en-

gedtetik át, visszajárja a városnak az évenként élvezett 200 frtyi jutalmát, — elvetette és Fíban Károly urnak viaszajánlatát, melyben a főorvos dr. Nagy Károly ur által hozott ajánlat értelmében készen nyilatkozik 6 is teendőit díj nélkül tovább folytatni, elfogadta.

Tárgyalás alá véstetvén, több a brudányai polgároknak azon kérése, miszerint egy beti, miként országos vásárokat alkalmával a piaci kofák, és mások, kik élelmi szerekből hasznat húznak, csak 10 óra után vásárolhassanak; a közgyűlés határozatilag kimondja, miszerint országos vásárokat kivételével a piaci kofáknak és másoknak, kik az élelmi szerekből hasznat hajtának, csak 10 óra után engedtetik a vásárlás, mely határozatról a rendőrkapitányság jegyzőkönyvi kivonattal értesitetik.

Ezeket kívül még több indítványok s kérelmek olvastattak fel, melyek mind elintézésre nyertek.

Végül elnöklő polgár mester megköszönvén a képviselő tagoknak a közügyek iránt eddig tapasztalt fáradozásait a gyűlés egy órákor szót osztott eltelve a polgármestert.

r. l.

Irodalom és művészet.

Nemzeti színház.

(Dora. Dráma öt felvonásban Sardon Victoról. Előadva a kolozsvári színházban, Ramazetter J. főléptel, 1879. okt. 8.)

Dora iránydarab, azok közül, melyeket még gyöngébb előadásban is többször is végig hallgathatunk. Sardon drámájában a háttér erős politikai színezetű, melyet távol áll ugyan a mi közönségünkétől és politikai életünk jelenségeitől; mindazonáltal a mesteri szerkezet, az ismeretlenül is érdekes alakok, a szellemes dialógok, főképp pedig a hatásos jelenetkezés mindig megteszik a hatást a mi közönségünkre is.

S még inkább megtenné, ha gondosabb előadásban kerülne színre, mint a tegnapi. És az ilyen darab megérdemli az alapos előkészületet vagy legalább is a jobb szereptudást. Az efféle darabokból többet tanulhat a színész, mint bármely más fajtából: tanulhat könnyedséget a játékban, változatos színezetűt a kifejezésben, éleltséget a társalgási ensemble-okban. Természetesen azonban mindezt csak úgy, ha egészen biztos a szerepében, ha annak minden vonatkozását átérti a ha gondos próbákkal megszerezte azt a teljes bizottságot, mely áttétet lelke a Dora-féle daraboknak.

A tegnapi előadás bizony meglehetősen gyöngé volt, vonatott és laza; a szereplők nagyobb része csaknem teljesen készenlel állott ki s még a sugó buzgó köztrmüködése mellett is mind-egyre meg-megakadtak.

Dorában mindegyik szerep értékes, hatásos és bálás. Az este azonban csak Ramazetter Jolán (Dora), Gabányi (Van der Kraft), Demidor (Maurillac) és Szombathelyi (Favrolle) tudták érvényesíteni szerepüket. De ők sem egészen. A többiek még szerepüket sem tudták; nagyon természetesen tehát, hogy messze elmaradtak a szépen írott darab színvonaltól.

Ramazetter Jolán, ki azuttal lépett föl először mint szerződött tag, sok hatással személyesítette a czimszerepet, Dora nem nagyon nehéz szerep, de igen rokoszenves alakot lehet belőle csinálni. Ramazetter Dorája rokoszenves jelenség volt s három főbb jelenetét olyan szépen játszta, hogy méltán kiérdemelte a zajos tapsokat.

Ramazetter k. a. már vendégszerelése alkalmával igazolta, hogy nem közönséges tehetséggel lépett a világot jelentő deszkákra. Szép megjelenés, élelnek szemekkel, kifejező arccsal; termete nem ártana, ha valamivel nagyobb volna; de szinpadra így sem tulságos kicsiny. Hangja rokoszenves, simulékony s nagyon alkalmas az érzelmelel hatást keltő kifejezésre. S végül, ami minde külső előnyöknek koronája: Ramazetter k. a. egész játékából az sugárzik ki, hogy értelemmel nyul szerepéhez, át tudja gondolni azt s meg képes itélni, hogy mit és miként kell tennie.

Minde előnyök mellett is azonban még meglehetősen hézagos Ramazetter Jolán egész játéka. Nincs meg benne az a folytonosság, mely egy szerepet minden részletben harmonica összefüggő egész gyanánt visz a néző elébe. Alakítása szétvált részekből áll, melyek azonban nem egyesítve élelteljes egészség. Ez volt tegnapi játékának is legnagyobb gyöngéje; egyes jeleneteket igen szépen eltalált, mások azonban egész színtelenül elmosdttak kezei között.

Vegyük mindjárt az első felvonást. Anyjavaló jelenete, midőn a kétes helyzete, kilátás nélküli jövője miatti elkeseredettség tör ki kebléből, kifogástalanul volt keresztül vize. De már a Stámmirral való jelenetét nem tudta egészen kiszakítani. Hangjában, midőn a becsstelen ajánlatra a sértett női önérték fellázadásával küzi Stámit, nem volt elég erély, nem volt elég erős az indignatio kifejezése. Nem, azért mert nem volt elég heves a kitörés. E jelenetet sokkal hatásosabbá lehet és kell is tenni a gesticulatio nagyobb éleltséggel és a kifejezés, a hang imponálóbb erejével.

A második felvonásban, (a Maurillac-kal való jelenetben, midőn az kijelenti, hogy nőül akar-

ja venni,) a felindulásnak, a meglepetés örömeinek hevesebb, ügyeszlva: faldoklóbb, görösebb hangon kell kifejezett nyitnia, mint a hogy R. k. a. csinálta. Akkor megkapóbb Dora öröme, mert igazabb, mert érteleltsébb kifejezést nyert.

Külsőség tekintetében is, szeretnék két dolgot nagyon figyelmébe ajánlani R. kisasszonynak. Az egyik járása; bizonyos furcsa erőszakolt-ág látszik ki járásából, ami valószínűleg csak rossz szokás szüleménye, de szinpadon nagyon kirívóan tűnik föl.

A másik: igen gyakran, majd minden mondat után veszen és pedig feltűnően lélekzetet, csaknem sobhajtsáns látszik. Meglehet, ez is csak megszokott modorosság, de mi nagyon reszul veszi ki magát, sőt szinte kellemetlenül hat a nézőre.

Mindezek dacára azonban ismételtük: Ramazetter Jolán határozott nyereség a drámára nézve. Eddigi föllépései bizonyították, hogy játéka nem véletlenül készült kísérletezés, mely önállón nem tud teremteni; hanem sok és szép reménynyel kecses-teszt tehetség jele.

Üdvözljük a kisasszonyt a kolozsvári szinpadon, hogy tehetsége szorgalmas munkálkodással oly dús gyümölcsöket teremjen, mint amekkora reménynyel kecsesgetnek eddigi föllépései.

Az est többi szereplőiről röviden emlékeztetünk meg. A Kelet csak annak szokta a játékát részletes fejtegetésre méltatni, aki gondos készütséggel megérdemli a bővebb méltatást.

Gabányi diplomatája ellen épen semmi kifogást sem emelhetünk méltányosan. Jellemzően színezte, külsőleg megfelelően alakította, gesztusában pedig ezekkel összhangzóan álsította élelnek a kiélt, sima, cynicus, fontoskodó politikai ügynököt. Csak egy hiányzott alakításából: az egyénítés. Mintha már több ilyen alakot láttunk volna tőle, szöröl szóra ilyen p. o. lengyel diplomatája (Ninichében,) leszámítva az egy rövidlátóságot. Pedig a van der Kraft báró féle alakokat loginkább lehet individualis jellemm feldolgozni, amit egy Gabányi tehetségétől joggal meg is várhatunk. Biztosítjuk, hogy mástól nem követelnők; olyan nagy feladat ez, mely már művészetig emeli a színészt.

Demidor Maurillacja ellen is ugyanez a kifogásunk. s még nagyobb mérvben mint G. el-leu. Azonkívül merev testhordása és fejtartása is sokat csorbitja azt a hatást, melyet máskülönbön gondos játéka s általában hévteljes szavalása kelt. Igyekeztek egy kisső könnyedébb, fesztelenebb magatartásra.

Szombathelyi (Favrolle) mint mindig, ma is egyike volt az előadás jobb alakjainak; de ma is helyenkint túlerősen hangsúlyozott, a mi természetesen a kifejezés érdességet vontat maga után. Ha valakit valamire rá akar beszélni Sz., vagy ha meghatottságot fejez ki: nem kell a korábbi hanggal annyira ellentétes kifejezést, annyira mar- quirozott hangot fölvenni, mert ez csak mesterkelt-ségre vezet, sőt fanyarságba megy át.

Végül a rendezésre általában meg kell jegyeznünk, hogy ötfevonásos darabnál rövidebb felvonás-közökkel kell tartani, mert úgy is elég hosszú a darab maga s kívált a mi közönségünk hamar elunja magát, még a legjobb darab és előadás mellett is, ha 3 óránál is tovább kell „é- lveznie“.

Magyar tudományos akadémia.

A nyári szünet után a tudományos és irodalmi társaságok apránként mind ujrakezdi működésüket. Az akadémikus szokásokhoz híven körülbelöl utolsó napok maradt az akadémia, mely tegnapielőtt tartotta a szünetek utáni első összejutását. Az új tevékenységi időszak megkezdésének azonban kevésbé volt a kadémikus jellege. — Lönyay gróf, az elnök nem viselt díszmagyart nem is tartott hosszú bevezető beszédet, egyszerűen üdvözölte az egybegyűlt tagokat, kik nem valának tulságosan nagy számmal. Utánna Fraknoi főtitkár jelentette be az akadémia veszteségeit, névszerint Rudits József báró, Somhegyi J., Kenessey belső s Penzl és Shotta külső tagok halálát. Ezek után még az elnök emlékeztet meg melegen Lo Presti Árpád báró elhunytáról, a ki nem ugyan tagja, de egyik legbőkeztűbb alapítója volt az akadémának.

Szóba került még a Széchenyi-szobor ügye, melyre nézve Pulszky Ferencz azt a jelentést tette, hogy november 3-án, Széchenyi emlékeztetés alapítvány-tétele évfordulóján, nem lesz teleplezhető.

Az akadémia tudomásul vette ezt a jelentést s hogy a szobor teleplezésénél az akadémia méltó képviseltetéséről gondoskodva legyen, az osztályok elnökeiből és titkáraiból álló bizottságot küldött ki.

Es ezzel az összes ülés véget ért. Az elnöki széklet Pulszky Ferencz vette át s kezdődött az I (nyelv és széptudományi) osztály ülése.

Az első fölolvásó Győry Vilmos volt. Győry Vilmos kétegyikül igen okosnak eslelekszük, ha nem kapkod az eredetiség babérja után, a mire tehetsége nem jogosítja fel, hanem megmarad a mellett, hogy idegen műreimeket ültet át irodalmunkba. Különös szenvedélye neki a pirinói fől-sziget irodalma s ezt a szenvedélyét szíves készséggel méltányolja az egész irodalmi világ. Ma is a portugál népköltészet néhány gyöngyét mutatta

be, még pedig igazán értékeset. Elsőbb azonban egy levelezést mutatott s olvasott fel, melyben előadta, hogy az akadémiaiban tartott legutóbbi fölolvására óta gyűjteménye csak néhány darabban szaporodott, többek között a Granada életéről szóló román-cyklussal. A portugál népköltészet különben ma sokkal szegényebb mint a spanyol. Oka ennek, hogy mikor a romantizmus keletkezett — e század elején — a figyelem az ibériai fől-sziget népköltészetére fől irányult, csakis a spanyol népköltészetet vették figyelembe, ellenben a portugál parlagon maradt mindaddig, míg leg- ujabban négy gyűjtő nem kezdett vele lelkiismeretesebben foglalkozni.

Egy portugál gyűjtő nyomán különben fel- osztja a portugál néprómánczokat történeti, ten- ger, kalandos, lovagi és tréfás románczokra s ki- fejti a portugál és spanyol e nemű románczok közti különbségeket.

Felolvasta ezután az egyes románczok for- dításait, melyek közül különösen az Alberto ki- rályról — spanyol variánsát már ismerjük Várnay Géza fordításában — és a Nillo grófról — a Ká- dár Kata portugál pendantja — szőlők legjobban megragadták figyelmünket.

Az élénk tetszéssel fogadott fölolvás után Gyulai Pál olvasta fel Halász Ignác érteke- zését Sajnovicsról, a finn-magyar rokonság első kutatójáról. 1769-ben vonult el a Venus-csil- ga a nap előtt, az egyik figyelő-állomás Norvégia északi részén volt, s ide a magyar Hell Miksa küldetett ki, ki Sajnovicsot figyelmeztette a finn-lapp és magyar nyelv közti hasonlóságra. Sajnovics rogtón utnak indult s Hellel együtt ku- táásokat tettek, melyek eredménye Sajnovics híres „Demonstratiója“ lett. Ez a munka arra a balhite vitte a világot, hogy a finn és ma- gyar nyelv azonos, és hosszas vitát idézett elő a tudományos világban, nálunk azonban maig sem méltatták kellő figyelemre. Sajnovicsnak sok a hi- bája, kevésbé nyelvése, mint magyar hazafi s nem is közvetlen, hanem más forrásokból merített.

Sok érdemét azonban eltagadni nem lehet, s az irodalomtörténésznek kötelessége őt érdeme szerint méltányolni.

A hallgatóság mindvégig élénk érdekléllel ki- sértte az érdekes előadást, mely irodalomtörténe- tünk egy, eddig meglehetősen homályban volt pont- jára vetett világát. Az idő előhaladása azonban az egész értekezés fölolvását nem engedte meg s az ülés 7 óra tájt véget ért.

Lapszemle.

Az „Ellenőr“ szerint: Az osztrák alkot- mányos életben régt volt oly epocalis fontossá- gu momentum, mint lesz a birodalmi tanács ünnepélyes megnyitása alkalmával. Ausztriában eddig nem volt tulajdonképp való parlamentáris- mus. A lajtántuli népek jelentékeny részét nem képviselte senki a törvényhozásban. Egy történel- mileg, mint gazdasági és kulturális szempontból jelentékeny faj, a cseh-népkivonta magát a lajtánt- uli alkotmányosság összhangjából. A cseh nép belátta, hogy a szenvedőség megfosztja Csehorszá- g a tényleges alkotmány áldásaitól s megaka- dályozza Csehország bel- és gazdasági éleltségek kifejlődését. Ezért szoritotta le vezéreit a passi- vitás álláspontjáról, s kényszerítette azokat a birod- almi tanácsba való belépésre. És ezért nagy ese- mény a birodalmi gyűlés megnyitása. Nincs többé nép Ausztriában, mely visszautasítaná az alkotmányt, mely az alkotmány sánczain kívül táborozna. Vol- tak, vannak és lesznek pártküldelemek; de a küldel- mek innétül az alkotmány sorompójánál fognak lefolyni.

Az „Egyetértés“ szerint végre tehát meg- megindult a mozgalom a rossz termés és adóviszo- nyok által inségre jutott földbirtokos osztály ér- dekében. Szavunk nem volt kiáltó szó a pusztá- ban. De a kormány oly kétszínű, oly veszedelmes játékokat folytatott eddig az inséggel szemben, a melynek párja csak a legszörölenebb uszorsócsk el- járásában található. Egy „atyáskodás“, „gondos“, „jóakaró“ kormányhoz méltó-e az eljárás intéz- kedéseket tenni, hogy nyomozzák ki a terméket- lenség folytán támadt károkat, s abban akkor ve- retni a dobot az inségek feje fölé. Kiabálni, hogy a kormány tudatával bír a gazdasági nyo- mornak, de azért nem függeszteni fel, sőt szigo- ritani az adóvégrehajást. Beszámolni, hogy a kormány az előleges puhatolódzó intézkedéseket megtette, s ugyanakkor kimutatásokkal dicseked- ni, a melyek a fektelen adóbehajtások által na- gyobbnak tüntetik fel a bevételüket, a jó termé- sű években. — Ha ez sem megoldása a körnégy- segítésének, akkor semmi sem az. — De ha ez sem immorális, rosszlelkű eljárás, akkor sem- mi sem az.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1879. okt. 9.

— Zichi-Ferraris Victor gróf, ország- gyűlési képviselő, volt belügyi államtitkár isme- retes ügyében nogrági Sontagh Pál, mint a szabadelvű kör elnöke Zichi Victor felszólítására 6 tagu becsületbíró-ságot állított össze. Három kor- mánypárti és három ellenzéki képviselő hivott meg a becsületbíró-ságba. Kormánypártiak Dacó Pál, Plahi Tamás, Podmaniczky Frigyes báró, pár-

tonkivül: Ernusz Sándor, egyesült ellenzéki Bánhi- dy Béla báró, függetlenségi párti: Fornaszek Sán- dor. E bíróság ma délután 6 órákor ült össze Plachi Tamás lakásán. Körülbelöl egy óra hosszáig itt folytatók a becsületbíró-ság tagjai az eszmecsé- erét, a melynek eredményeképp kimondták, hogy nem alakulnak meg. — Egyhangulag hozott ha- tározatuk következőleg hangzik: „A Sontagh Pál által a Zichy és Asboth ügyben becsületbíró-ság alakítására egybehivottak kinyilatkoztatják, hogy oly becsületbíró-ságban részt nem vehetnek, mely a két fél által megbízást nem nyert. Kelt Buda- pesten 1879. octoken 7-én.“ Következik a fenteb- bi 6 képviselő aláírása.

— A kolozsvári tud. egyetem jogász segély-egyletének ez idei választmánya követke- zőleg alakult meg: Bodor Tivadar elnök, Klimes Károly alelnök, Csipkés Ödön titkár, Hegyesi Győ- ző és Gerich Ferencz jegyzők, Jánosi László pénz- tárnok, László Géza könyvtárnok, Seorch Gusztáv és Fejér Lajos ellenőrök, Csoboth Simon, Török Ferencz, Bónis Árpád Puskás Lajos választmányi r. tagok, Somogyi Mihály, Tiller Silverius, Veisz Emil, Ferencz Ákos v. póttagok.

— Kossuth iratai. Az Athenaeum könyv- kiadó társulat igazgatósága nagy érdekű vállalat kezdeményezéséhez fogott. Arról van szó, hogy Kossuth Lejós összes iratait, ezek közt a szabad- ságharc és az emigráció történetének számos nagyfontosságú okmányát, hiteles kiadásban az Athenaeum közrebeocsassa. A nevezett társulat igazgatója Vérey József, továbbá Urváry Lajos igazg. tanácsos és Sigray Pál társulati ügyvéd ma este elutaztak Turinba Kossuthhoz, vele a ki- adás módozatai iránt értekezendők. A nevezette- ket Helfy Ignác képviselő holnap követni fogja. Ez alkalommal felemlítjük, hogy Kossuth egy táviratában tiltakozik az ellen, hogy iratait tudta és engedelmé nélkül valaki közrebeocsassa. Az el- len, ugymond Kossuth, semmi kifogása nincs, ha róla bármit irnak és mondjanak, de hogy iratait valamely kiadó az ő tudta és beleegyezése nélkül közze tegye, ez ellen a leghatározottabban tiltakozik. E tiltakozást tudtunk szerint egy nem rég Kövesdy és Wunsch kiadónál megjelent könyv idézte föl.

— A budapesti nemzeti szinbáz inten- dása Beresényit és Kovács Gyulát segédrende- zőkké nevezte ki, a drámai előadásoknak kétség- telenül nagy előnyére.

— Egy megrendítő hír terjedt el teg- nap reggel vilámgyorsasággal a fővárosban — hogy, ifjabb Perczel Béla, a volt igazságügy- miniszter és jelenleg a semmitlenség másodelő- nék fia, ezelőtt országgyűlési képviselő, ki eb- beli állásáról csak a csőtörtőki, első ülésen mon- dott le, tegnapielőtt, roncolt vagyonai állapotok miatt, föbe lötte magát. Halála nem következett be mindjárt, hanem néhány órai kínos vergődés után. A szülőkre, ez rövid idő alatt a második megrendítő csapás: két év előtt Aurel fiokat Wagne- ran tanár lötté agyon párbajban, s most ez lett öngyilkos. — Ehhez a B. S. a következőket írja: Ifjabb Perczel Béla öngyilkossági esetére vonat- kozólag, a rendőrségnek egyelőre hivatalos tuda- mása nem volt és a hírlapok utján felmerült köz- lémények folytán indítá meg a nyomozásokat és d. u. 6 óráig arról nyert értesítést, hogy Perczel csakugyan agyonlőtte magát és a tett színhelyé- ről a szerencsétlen apa levélileg lett értesítve. En- nek ellenében más forrásból arról értesülünk, hogy ifjabb Perczel Béla él és csak magánügyei lebonyolításáig távozott a fővárosból és pedig vagy Bonyhádra vagy Gyöngyörsre.

— Az éhség. A függetlenségi kör érte- kezletén Mocsáry Lajos előadta, hogy nézete sze- rint az éhínség az ország minden vidékein rövid idő alatt be fog állani. Szükséges, hogy e tárgy- ban az országgyűlés rendkívülieg intézkedjék. Felkéri a pártot, hogy fejtsse ki nézeteit ezintéz- kedésekre vonatkozólag. Hegedűs László szerint be kellene várni, míg Tisza e tárgyban nyilatko- zik; Verhovay Gyula egy bizottmány kiküldését indítványozza, mely a kérdést tanulmányozná s a pártnak jelentést tenne, miként vólné a rögtöni bajokat elhárítani. Felszólaltak még e tárgyban Szabély Antal, Szalay Imre, Török Kálmán, Kom- játhy Béla s Hegedűs László, s a párt elfogadta Verhovay indítványát, és egy 9 tagu bizottmány kiküldését határozta el.

CSARNOK.

Párisi krónika.

Taylor báró.

Taylor báró, — mondja továbbá egyik jobb író- társunk, Cardon Emil, — sokkal magasabb helyet foglal el az írói és művészi világban, csak- nem három negyed század lefolyta alatt, sem hogy csak könnyedén és röviden lehetne haláláról meg- emlékezni.

A regény irodalom terén keletkezett nagy harcban nagyon fontos szerepet játszott s hatal- masan hozzá járult a haroz örvös kimeneteléhez az által, hogy Eugé Dumas Sándor és Hugó Viktor számára megnyitotta, a „Comédie Française“ ka- puit; a művészeteknek s a francia művészetnek az által tette minden szolgálatai közt a legna- gyobbat, hogy a kormányt azon elhatározásra bírta

hogy létre hozza ama nagyszerű művészi intéze- tet, melyet „Történelmi emléksobrok bizottmá- nyá“nak neveznek; ő is egyike volt azoknak, kik megismertették s elfogadtatták a francziákkal a szanyol iskolát; végre gyönyörű műve: „Regényes és festői utazás a régi Franciaországban“ — huszonnegy kötet — s fájdalom még sem teljes, Franciaország régészetiéne nagy kincseit tárta előnkbe.

Taylor báró roppant szorgalmas, tevékeny ember volt.

A „vas álarcz“ jellemző kis adomát idéz erre vonatkozólag: A báró szerette későn kelni, de kora reggel felébredt, s ágyban fekvé fogadta barátait.

Egyik barátja beszélté, hogy napon találko- zót kérve tőle, Taylor b. azt felelte:

— Holnap öt órákor várni fogok reád:

Barátja természetesen d. u. öt órákor ment el hozzá. A báró nem volt otthon; a találkozás reg- geli öt órára szözlött!

Másnap a mondott órában barátunk csak- ugyan elment s a bárót ágyban fekvé találta, kihajtott gallérú róza színű ingben, hosszú ha- la lebegeve omlott alá, s oly áber volt mint egy fiatal egér.

— A bárónak, írja a „Figaró“, iszokása volt későn kelni. Szerette reggel ágyban olvasni el- leveleit, hírlapjait s az ujjonnan kapott köny- veit.

Egy reggel úgy tíz óra felé — 1867 történt — belép inasa s így szól:

— Uram, kőnn egy idegen ur van, ki látni kívánja önt.

— Nem vagyok itthon.

— De az a baj, hogy tudja, hogy itthon van, s bebocsátástást sürget.

— Kérdezd meg legalább nevét.

Egy percz múlva visszatér az inas s je- lenti:

— Uram, Bismarck gróf van odakint.

A szegény báró meg van rettenve, s lehető gyorsan felöltözködve siet fel szalonjába, egy szá- rény kis szobába, a Borden utca 68-ik számú háza negyedik emeletén öt társulatának irodái fölött.

Valósággal Bismarck várt ott reá.

— Gróf ur, szölitja meg őt, minek köszö- netem e szerencsét? . . .

— Szerencse kíváncsiom s köszönetem jöt- tem ki fejezni önnek . . .

— Mi okon?

— Ön annyira ment a szegény művészek iránti jóságátán husz év alatt, hogy még honunk- nak is visszaadta azokat a szerencsétlen művé- seinket, kiknek ezelőtt annyi módjuk sem volt, hogy tandijukat megfizethessék Párisban, egyik- nek pénz szerzett ön, másinak vevőt képi szá- mára. Különbön is, ön európai hírnő ember. Nem akartam volna úgy átmenni Párison, hogy őt meg ne látogassam . . .

(Folyt. köv.)

„KELET“ magán távirata.

Feladatott Budapestén okt. 9. 1 ó. 20 p. éjél.

Érkezett Kolozsvárra okt. 9. 1 ó. 35 p. éjél.

Császári kézirat felmenti An- drássty, teljes megelégedés kifejezé- se mellett és Haymerlét kinevezi utódjának.

Mai trónbeszéd a Reichsrath- ban hangsúlyozza a csehek belépé- sének fontosságát, Németországgal a gazdasági viszonyok kedvezőbb szab-ályozását helyezi kilátásba, szin- tony megtakarítást a hadi budget- ben. A trónbeszéd általános megelé- gedéssel fogadtatott.

HIVATALOS

ÁRFOLYAMOK

a budapesti áru- és érték-tőzsdén 1879. október 6.

Magyar aranyjárdék	95.13
Magyar vasuti kölesön	112.50
Magyar kel. vas. államköt., I. kibocsátás	73.—
Magyar kel. vas. államköt., II. kibocsátás	84.25
Magyar kel. vasuti államköt., 1876. évi	75.25
Magyar nyereségy-sorsjegy-kölesön	103.—
Magyar szőlődezsma váltásig kötvény	90.25
Magyar földterhermentesítési kötvény	89.65
Magyar földterherment. kötvény záradékkal	88.—
Temes-bánati földterhermentesítési kötvény	88.—
Temes-bánati földterherment. kötv. záradékkal	87.—
Erdélyi földterhermentesítési kötvény	86.75
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötv.	—
Osztrák járadék papírban	68.—
Osztrák járadék ezüstben	89.—
Osztrák járadék aranyban	80.50
1860-iki államsorsjegyek	125.50
Osztrák-magyar bankrészesvény	835.—
Osztrák hitelintézet-részesvény	255.—
Magyar hitelbank-részesvény	266.25
Ezüst	—
Cs. és kir. arany	5.56
20 frankos arany	57.5
Német birodalmi márka	931.—
London (3 havi váltókért)	57.65

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:

Békésy Károly.

Nyiltér*)

A „Magyar Polgár“ 227-ik számában meg- jelent néhai K. Á. féle ügyére vonatkozólag szí- ves tájékozásl kívánjuk megjegyezni, miszerint a mint néhai K. Á. állította, nem 84 frt, hanem csak is 72 frtot kapott kézhöz — tehát Zágárá állítá- sa onnyiben alaptalan.

n. K. Á. több barátja.

*) E rovat alatti közleményekért semmi felelőssé- get nem vállal a Szerk.

Gyümölcsfa-eladás.

A zámí uradalom (vasúti állomás Zám) tenyész-kertjéből minden fajta

gyümölcsfa, szőlővenyige

(363) is, valamint más (1-6)

tenyészővenyek

kaphatók, s árjegyzékek kívánatra megküldetnek.

Óvás.

Az ugynevezett „Talpas-kút” használati tisztelettel figyelmeztetem, hogy az annak használatára szóló engedélyjegyek — az eddigi alakban nyomtatva kiállítva és sajátkezűleg aláírva — csak is egyedül s közvetlenül tölem nyerték; s ilyenek kiadhatására nézve a kút — telken levő ház-mester egyáltalában feljogosítva nincs. Az általa e czélból kiadott czédulák, nyugták, s azokra teljesített fizetések tehát érvénytelenek.

Kolozsvárt, 1879. október 8.

TRANDAFIR MIKLÓS, tulajdonos.

A LEGOLCSÓBB

TÚZIF

van a gőzfavágónál Kolozsvárt, a vasút mellett, a hol is

4 KÖBMETER EGY ÖLBE RAKVA

Hasáb. Kúrtára felaprított

I-ó rendű bükfa 12 ft — kr. 13 ft 60 kr.
II-od „ tölgy és bükfa 11 ft 20 kr. }
III-ad „ hánított fa és más 9 ft 60 kr. } 12 ft 60 kr.

a házhoz szállítva árultatik.

A valódi 4 köbméteres öle és ezeknek tömött rakásáról saját rakvári helyiségben meggyőződést szerezhetni. Ha pedig a t. voró azt kívánja, hogy a fa lakásán is öle rakassék, akkor ölenként még 25 kr. felülfizetendő.

Megrendelések elfogadhatók Vögel Károly ur fizetésében, valamint lakócsomón: fapincz-sor 2. számú háznál. (347) (2-*)

szentjános ferencz.

KARIKÁS LAJOS

férfi divat-áru- és fehérnemű-raktára,

Budapest Dorottya-utca 3. szám,

a tisztelt közönségnek figyelmébe ajánlja alant felsorolt legjobb minőségű és legfinomabb ki-

állítású árukat, nevezetesen: (346) (3-6)

6 darab ing fehér, vagy színes rávarrott gallér és közelítővel

6 darab alsó-nadrág

12 darab zsebkendő fehér, vagy színes szélű

12 pár harisnya fehér, vagy színes

Ugyanezen áruk a tulajdon kiállításában de jobb minőségben összesen: 41 ft 50 kr.

Ezen felette jutányos árakat — szemben a felsorolt árucikkkel kifogástalan jó minősé-
gével — egyedül a kiállításban álló nagyobb forgalom reményében vagyok képes a tisztelt köz-
önségnek felajánlani.

KARIKÁS LAJOS.

Megrendeléseknél csupán a nyakbőség szükségeltetik.

Valódi francia férfi- és női kesztyűk párja 90 kr.

Borsajtók

Mabill rendszerre, ugyszintén kis-
sebb fajok csavar- és rudát-
tétellel szőlőroncsoló mal-
mok, szőlő-nyomó zsákok.
Mayer-féle Trieurök, kon-
koly, büköny és zabválasztó szer-
kezettel. Baker-féle választó
szelőlé rostfák, szeeska-
és répvágó, törökbu a-
morzsoló-gépek, daráló-
és örlő-malmok gyári áron
kaphatók

TAUFFER FERENCZ

kereskedésében Kolozsvárt.

(353) (4-4)

HUTFLESZ KÁROLY

(42) KOLOZSVÁRT, (39-*)

megvásárol mindennemű magyar és osztrák állampapírt,
sorsjegyet, arany- és ezüst pénzemeteket, s leszámítol
escomptírt) mindenféle nyeregményeket és szelvényeket 3
hóval a lejáratú idő előtt, s eszközöl minden bel- és
külföldi helyeken történendő bármily összegű fizetéseket.

AJÁNlja DÚSAN ELLÁTOTT

FÜSZERTÁRÁT, BÖRKERESKEDÉSÉT,

ugy saját gőz- (henger)- malmi

LISZTEIT,

ugy szintén kitérő minőségű

fagygyugyertya és szappan-gyártmányait.

Eladó csemeték.

A kolozsvári m. kir. állami tanítónő képezde kertjében (báró Wesse-
lényi-féle kert kül-magyarutczai református templom háta megett) többféle
fajtájú és különböző nagyságú gyümölcs u. m. alma, körte, cseresz-
nye, meggy, szilva, eper, asztali és borszőllő csemeték,
végre 7-8 éves gesztenyefák egyenként, vagy nagyobb mennyiségben
kaphatók. (355) (2-3)

PTACSNIK MIHÁLY,

a m. kir. állami képezdek kertesze.

A kolozsvári takarékpénztár részvény társulat igazgató bizottmánya

1879 szeptember-hó 13-kán tartott ülésében elhatározta:

hogy az alapszabályok függelékének 5 §-ban fenntartott
jog alapján, — azon okból, hogy az intézettől hitelt élvezők az eddiginél kisebb
kamatláb kedvezményében részesülhessenek — a betéti eddigi 6%-os kamatláb 5%-ra
leszállíttassék; ezen elhatározás oly figyelmeztetéssel hozatik ezennel köz tudomásra, hogy:

a) új betételek most már csak 5%-ra fogadtatnak el;

(362) (1-3)

b) a már betett összegek után 1879 december 31-ig számíttatik ugyan a kamat, az eddigi kamatláb
szerint, — 1880 január 1-től kezdve azonban az eddigi 6%-al kamatoztatott betétek 5%-al fognak kamatoztatni.

Minden egyéb tekintetben az alapszabályok és azok függelékének megállapításai
fenntartatván, a kamatlábnak ezen leszállítását illetőleg a betevő felek a függelék 5. §-
nak a betéti könyvecskéken meglevő szabálykivonatban is kitüntetett azon meghatáro-
zására figyelmeztetnek; mely szerint az, ki betett pénzéről 1879 december 1-ig nem rendelkezik, a kamatleszálli-
tásba beleegyezettnek fog tekintetni. Kolozsvárt, 1879 szeptember 13-kán.

A kolozsvári takarékpénztár részvény társulat igazgató bizottmánya.

Kiadó bolt.

Kolozsvárt 29. szám alatt a volt Hidkapu sarkon levő, Reschner-
féle bolt, belső felszereléssel együtt kiadó.

Értekezhetni ugyanazon szám alatt CZIRJÁK SAMU tu-
lajdonossal. (307) (14-14)

Megjelent és Kolozsvárt

Stein János

könyv- és zeneműkereskedésében kapható:

KÖZHASZNÚ

Családi könyvtár.

Egy-egy kötet 40 kr.

1. Legújabb levelező-könyv a magyar nép számára. Szerkeszté Verőczy Sándor.
2. Az alkalmas házi-ügyvéd és törvényjártas tanácsadó. Szerkeszté Verőczy Sándor.
3. Magyarország története rövid vonásokban. Szász Károlytól.
4. 5. Regelő István bácsi. Múlatva oktató család-könyv. Szerző Májer István. Két kötet.
6. Gazdasszonyok könyve. Vörös Esztertől.
7. Az ügyes szakácsnő. Vörös Esztertől.
8. 9. Egészség könyve. Egészségi szabályok, a leggyakrabban előforduló beteg-
ségek s a beteg-ápolásról. Irta K.-Beniczky Irma. Két kötet.
10. A tollasok világa. Gyakorlati útmutatás a baromfi és különféle dísz-
madarak czélszerű ápolására és tenyésztésére. Irta K.-Beniczky Irma.
11. 12. A mindennapi életből. A nőknek. Irta K.-Beniczky Irma. Két kötet.
13. A divat szépsége. Irta K.-Beniczky Irma.
14. Házasodjunk. Irta Dr. Sikor József.
15. Gyakorlati széptan. Tekintettel a házi életre. Irta K.-Beniczky I.
16. Anyák könyve. A gyermekek első nevelésének legfontosabb kérdéseiről.
Irta Dr. Rieke G. A. Fordit. K.-Beniczky Irma.
17. A nők apró kötetmei s ezek fontossága az életben. Irta K.-Beniczky I.
18. Babonásága salonban. Irta K.-Beniczky Irma.
19. Tanácsok a gyermekek természetzerű testi nevelésére. Irta dr. Steiner
János, a prágai gyermekkórház orvos-igazgatója. Ford. K.-Benicz-
ky Irma.
20. Általános széptézet. Klencke H. után.
21. A feleség. Irta dr. Sikor József.
22. A nők előnye. Irta dr. Sikor József.

Történelmi könyvtár.

A magyar népnek és ifjúságnak ajánlva. czímképpel.

Egy-egy füzet 40 kr.

1. Hunyadi Mátyás király története. Jósika M. után.
2. Washington élete. Élet- és jellemrajz. Irta Dr. Lázár Gy.
3. Mohammed élete. Irta Áldor Imre.
4. A nagy Napoleon császár története. Irta Áldor I.
5. Nagy Sándor és kora. Irta Áldor Imre.
6. Nero s az első keresztény-üldözés. Irta Vértési A.
7. XII. Károly svéd király története. Irta Áldor I.
8. Nagy Péter, a minden oroszok czárja. Irta Áldor I.
9. Nagy Frigyes élete. Irta Áldor Imre.
10. Karthago, vagy egy világáros története. Irta Áldor I.
11. Hősök és hódítók, vagy Mohammed utódai. Irta Áldor Imre.
12. Medicsi Lőrincz. Irta Áldor Imre.
13. II. József császár. Irta Áldor Imre.
14. Hunyadi János és kora. Irta Áldor Imre.
15. Attila hun király története. Irta Áldor Imre.
16. Két Rákóczy. Irta Áldor Imre.
17. Korona és verpad (Stuart Mária). Irta Áldor Imre.
18. Árpád és a magyarok letelepedése. Irta Toldy L.
19. Magyar nemzeti vértanúk. Irta Áldor Imre.
20. Bismarck. Élet- és jellemrajz. Irta Csukássy József.
21. Columbus Kristóf. Irta Áldor Imre.
22. Nagy Károly, római császár. Irta Áldor Imre.
23. Hun utódok. Irta Áldor Imre.
24. Szent László. Irta Dr. Toldy László.
25. Széchenyi István gróf. Irta Áldor Imre.
26. Julius Caesar története. Irta Vértési A.
27. V. Károly császár. Irta Áldor Imre.
28. XIV. Lajos vagy Franciaország aranykora. Irta Áldor I.
29. Cromwell Oliver és az angol forradalom. Irta Áldor Imre.
30. A régi magyarok mivelttségének tört. Irta Dr. Toldy László.
31. Az első magyar király. Irta Áldor Imre.
32. Lengyelország végnapjai. Irta Áldor Imre.
33. Oraniai Vilmos vagy Istenért és a hazáért. Irta Áldor Imre.

34. Erdély aranykora. Irta Áldor Imre.
35. Nagy Constantin császár. Irta Áldor Imre.
36. Kereszt és felhőld vagy a mörök Spanyolországban. Irta Áldor Imre.
37. Augustus római császár története. Irta Áldor I.
38. Nagy Lajos király uralkodása. Irta Dr. Toldy László.
39. Róma alapítása és hőskora. Irta Áldor Imre.
40. A svájci szabad köztársaság alapítása. Irta Vértési Arnold.
41. A rótszakálu Frigyes császár története. Irta Vértési Arnold.
42. A normannok. Történelmi rajz. Irta Dr. Lázár Gy.
43. Zrínyi Miklós a szigetvári hős életének története. Irta Sebestyén Gy.
44. Velence alapítása és fénykora. Irta Dr. Lázár Gy.
45. A fanczia forradalom története. Irta Áldor Imre.
46. A rémuralom története. Irta Áldor Imre.
47. A régi Egyiptom története. Irta Dr. Lázár Gyula.
48. Görögország története Nagy Sándorig. Irta Áldor Imre.
49. India története. Irta Dr. Lázár Gyula.
50. Kyros és a régi perzsák története. Irta Dr. Lázár Gy.
51. Phenikia története. Irta Dr. Lázár Gyula.
52. Kossuth Lajos élete. Irta Áldor Imre.
53. Lykurgus és Solon. Irta Dr. Lázár Gyula.
54. Gusztáv Adolf egy hős a trónon. Irta Dr. Lázár Gy.
55. III. Napoleon élete. Irta Vértési Arnold.
56. II. Katalin czárnő története. Irta Dr. Lázár Gyula.
57. Jeanne d' Arc az orléansi szűz története. Irta Dr. Lázár Gyula.
58. Deák Ferencz élete. Irta Áldor Imre.
59. Az 1848/49-ki szabadságharc története. Irta Áldor Imre.
60. Assyria és Babylonia. Irta Dr. Lázár Gyula.
61. A kereszties háborúk története. Irta Dr. Lázár Gy.
62. II. Endre magyar király. Irta Áldor Imre.

Kaphatók Kolozsvárt

Stein János

könyv- és zeneműkereskedésében.

JÓKAI MÓR. Szabadság a hó alatt, vagy a zöld könyv. Történelmi
regény. 4 kötetben. Ára b frt.

LERMONTOW. Korunk hőse. Regény. Ára 1 frt.

GELLÉRI MÓR. A nők munkaköre. Ára 1 frt.

MADÁCH IMRE. Az ember tragédiája. Drámai költemény.
Ára 1 frt 50 kr.

JÁMBOR PÁL. Egyházi beszédek. Új olcsó kiadás. Ára 80 kr.

FARKAS ANTAL. A magyar mondattan példákban. Ára 60 kr.

EÖTVÖS—ÉVKÖNYV. Az Eötvös-émlék és az Eötvös—naptár évfolya-
mainak becsesebb részével egybekötve. Ára 1 frt.

ELŐFIZETHETNI

STEIN JÁNOS

könyv- és zeneműkereskedésében Kolozsvárt.

A Bazár a legelterjedtebb és a
legékezlertbb német női
divatlap,
a legkedveltebb és a
legtartalomdúsabb lap e
nemben.

25.
évfolyam.
kitüntetve a bécsi
világkiállításon
1873.

A Bazár
1879. Január 1-től
12 színezett divat képet
és sok színezett
kézimunka mintát
fog tartalmazni.

Előfizetési ára negyedévre helyben házhoz hordva
csak 1 frt 50 kr.
Vidékre bérmentes küldéssel 1 frt 80 kr.

Évenként megjelenik:
24 divatlap.
24 szépródmalmi és vegyes tartalmu
lap.
24 melléklet 500 szabás rajzzal.
24 melléklet különféle közlemények
és hirdetésekkel.
12 színezett divatkép és egyéb minták.

Előfizethetni Kolozsvárt
csakis
Stein János
könyv- és zeneműkeres-
kedésében.

Nyomatott Stein János m. kir. egyetemi nyomdászánál az ev. ref. főtanoda betűivel Kolozsvárt.